

Шемякіна Наталія Володимирівна,
кандидат філологічних наук, доцент,
професор кафедри іноземних мов
Національної академії внутрішніх справ

НАВЧАННЯ РЕФЕРУВАННЯ ТЕКСТІВ ЗА ФАХОМ

Навчання іноземних мов у відомчих вищих навчальних закладах системи МВС України спрямоване на практичне оволодіння здобувачами вищої освіти іноземною мовою та застосування її у професійній та науковій діяльності. Програма дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» у Національній академії внутрішніх справ передбачає такі види роботи з іншомовною літературою як анутовання та реферування текстів за фахом, усне узагальнення інформації тексту статті, підготовку доповідей, повідомлень, рефератів.

З точки зору практичного застосування іноземної мови як засобу оперативного опрацювання та узагальнення інформації, найбільш актуальними із зазначених видів роботи є реферування та анутовання іншомовних та україномовних джерел, що здійснюються у письмовій формі іноземною мовою.

Методиці навчання цих видів роботи з текстом приділяли увагу як вітчизняні, так і зарубіжні дослідники. Ця проблема викликає також велику з боку викладачів іноземних мов, зацікавлених в покращенні результативності цього виду роботи зі студентами, магістрами та ад'юнктами.

Процес реферування передбачає аналітично-синтетичну обробку інформації, яка полягає в аналізі первинного документа, знаходженні найвагоміших у змістовому відношенні даних (основних положень, фактів, доведень, результатів, висновків). Реферування має на меті скоротити фізичний обсяг первинного документа за збереження його основного смислового змісту, мовностилістичних особливостей.

Написання анотації являє собою аналітично-синтетичне опрацювання інформації, мета якого – отримання узагальненої характеристики документа, що розкриває логічну структуру і зміст.

Натомість, у процесі згортання інформації першоджерела, анування і реферування здійснюються принципово різними способами.

Методика навчання реферування та анування базується на згортанні тексту на змістовному та структурному рівнях [1; 2; 3]. Його основу складають:

- уміння користуватися опорними пунктами/ключовими словами залежно від змісту тексту;
- відповідні стратегії читання;
- прийоми реферативного викладу.

Скорочення обсягу інформації, що міститься у документі, здійснюється: шляхом виключення неістотної інформації; шляхом узагальнення (компресії) інформації, що залишилася. Всі елементи тексту оцінюються за їх значимістю та діляться на три групи: елементи, що мають бути обов'язково відображені: нові ідеї, гіпотези тощо; фактичні параметри; аргументативний та ілюстративний матеріал.

Система вправ, яка спрямована на розвиток умінь здійснювати компресію тексту на семантичному та структурному рівнях, а також уміння фіксувати інформацію у вигляді вторинного тексту, має підпорядковуватись комунікативному завданню, що стоїть перед вторинним текстом. До таких вправ необхідно включити завдання на засвоєння мовних засобів (структурно-композиційні засоби зв'язку, мовні кліше), завдання на трансформацію мовних структур, лексико-граматичні перефразування, завдання на відпрацювання передачі інформативного змісту й аргументацій тощо.

Слід зазначити, що успішність процесу створення вторинних текстів залежить насамперед від рівня комунікативної компетенції того, хто навчається. Отже, анування та реферування текстів слід проводити на просунутому етапі навчання, коли у здобувачів вищої освіти, вже сформоване підґрунтя професійних наукових знань. Уміння реферування та анування доцільно контролювати в процесі їх формування.

Інакше кажучи, викладач має знати способи запобігання та корекції можливих помилок.

Ефективності навчання реферування та анотування текстів за фахом значно сприяє знання мовних особливостей наукового стилю, структурно-композиційних та лінгвістичних відмінностей текстів наукових підстилей (власне наукового, науково-популярного, науково-публіцистичного), їх внутрішньої та зовнішньої побудови. Такі знання є необхідними, як для сприйняття першоджерела, так і для створення вторинного тексту.

Список використаних джерел

1. Алексєєнко Т. М. Навчання реферування наукового тексту іноземних студентів-нефілологів / Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Між предметні зв'язки, 2010, № 17.

2. Лутовина В. І. Реферування як процес мікроаналітичного згортання інформації: практ. посіб. / В.І. Лутовина: наук.ред. Г. В. Шведова-Водка; АПН України, ДНПБ України ім. Сухомлинського – К., 2007.

3. Цибина О. И. Обучение реферированию и аннотированию иноязычной литературы в неязыковом ВУЗе (английский язык) : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.02.: Москва, 2000.- 190 с.

4. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням: Підручник. - 2-ге вид., виправлене і доповнене. – К., «Алеута», 2011 – 695 с.